

II-SHU'BA.

DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH

DAVLAT ISHTIRIDIGI KORXONALAR AKTIVLARINI XUSUSIY SEKTORGGA O`TKAZISH VA BU BORADA OLIB BORILAYOTGAN ISHLAR

B.A. Tojiyev

Toshkent davlat iqtisodiyot univesiteti

Korporativ boshqaruv kafedrası

tojievbilol55@gmail.com

Annatatsiya

Bu tezis davlat ishtirokida bo`lgan korxonalar aktivlarini xususiy sektorga o`kazishda qilinayotgan ishlar va bu harakatlarning mamlakatimiz iqtisodiyotiga ta`siri yoritib berilgan.

Kalit sozlar: Raqobatbardosh mahsulotlar, xususiy kapital, davlat ulushi, transformatsiya, xususiy tadbirkorlik subyektlari

So`nggi yillarda mamlakatimizda qulay investitsiyaviy muhitni yaratish, xususiy mulk egalarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, davlat ulushi saqlanib qolayotgan ayrim tarmoqlar va yirik korxonalarda bozor mexanizmlariga o`tishning kechikayotganligi yangi turdagi raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni yo`lga qo`yish, ilg`or texnologiyalarni joriy etish, mehnat unumdorligini oshirish, xususiy kapitalni faol jalb qilgan holda yangi ish o`rinlari yaratishga to`squinlik qilmoqda.

Davlat ishtirokidagi korxonalarda iste`molchiga yo`naltirilgan zamonaviy boshqaruv usullari, ochiqlik, shaffoflik va bozor tamoyillarini jadal joriy etish, tannarxni pasaytirish orqali daromadlarni oshirish, islohotlar jarayonida xususiy kapital ishtiroki uchun kengroq imkoniyatlar yaratish, iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va raqobat muhitini yanada yaxshilash maqsadida hukumatimiz tomonidan bir qator ishlar amalga oshirilmoqda

O`zbekiston Respublikasi Bosh vaziri boshchiligida tuzilgan ishchi guruhlari tomonidan uch mingga yaqin davlat ishtirokidagi korxonalar faoliyati to`liq o`rganilganligi va iqtisodiyotda davlat ishtirokidagi korxonalarining ulushini keskin qisqartirish va ularning faoliyati samaradorligini oshirish bo`yicha takliflar ishlab chiqish maqsad qilib belgilangan. Transformatsiya qilinadigan yirik davlat korxonalari va xo`jalik birlashmalari hozirgi kundagi davlat ulushini xususiy sektorga berilishi rivojlangan davlatlar tajribasidan iqtisodiyot uchun ancha samarali yo`l sifatida ko`riladi.

Korporativ boshqaruv va moliyaviy audit joriy etiladigan, operatsion samaradorligi oshiriladigan davlat ishtirokidagi korxonalar xususiylashtirishdan oldin tayyorlash va investitsiyaviy jozibadorligini oshirishning manzilli dasturlari orqali ommaviy savdolarga chiqariladigan davlat aktivlari ro'yxatiga qo'yilishi belgilab qo'yilgan

Davlat aksiya paketlari (ulushlari) to'lig'icha ommaviy savdolar orqali xususiy sektorga sotiladigan korxonalar ro'yxati, xususiy sektorga sotiladigan davlat ko'chmas mulki obyektlari ro'yxati tasdiqlangan .

Transformatsiya qilishning maqsadi sifatida quyidagini aytishimiz mumkin: Transformatsiya qilish xususiy tadbirkorlik subyektlarining sanoatga kirishiga imkon berish orqali mahsulot va xizmatlar tannarxini pasaytiradi. Shunday qilib, ular o'rtasida sog'lom raqobat paydo bo'ladi, ular o'zaro raqobatlashadi, ular sifatli tovarlar va xizmatlarni yaxshiroq narxlarda taqdim etadilar.

Ilmiy adabiyotlarda xususiylashtirish tushunchasi bu davlat sektori tarmoqlaridagi (hukumat nazorati ostidagi tarmoqlar) egalik qilish va boshqarishning xususiy sektorga o'tkaziladigan chora-tadbirlar sifatida talqin etiladi. Xuddi shu narsaga bunday korxonalarining aktivlarini to'g'ridan-to'g'ri sotish yoki xususiy shaxslarga bunday sanoat yoki korxonada cheklovlarni olib tashlash orqali ishtirok yetishiga ruxsat berish orqali erishish mumkin.

Yuqoridagi rasmdan quyidagilarni ko'rishimiz mumkinki, 2022 yilning mart oyi yakunlariga ko'ra davlat ulushidagi o'zgarishlar dinamikasi ko'ra AJlarning umumiy soni 9 taga ortib, 634 tani tashkil etdi, ustav fondlarida davlat ulushi mavjud bo'lgan aksiyadorlik jamiyatlari soni 0,7 foizga kamaydi va AJlar umumiy sonining 230 tasini yoki 36,3 foizini tashkil etdi. Chiqarilishlar umumiy hajmining o'sishi fonida davlat ulushining hajmi ham o'sdi, ammo foiz hisobida esa 0,1 foizga kamaydi va 82,0 foizini tashkil etdi. Moliya vazirligining, Davlat aktivlarini boshqarish agentligining, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining va boshqa davlat organlarining ulushlarda foiz hisobida o'zgarishlar yuz berdi

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, bu hukumatga sanoatda raqobatni yaratish va samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Biroq, har qanday hukumat xususiylashtirishdan tiyilishi kerak bo'lgan ba'zi sohalar mavjud, xususan, ta'lim va mudofaa, sog'liqni saqlash, chunki bular har qanday davlatning yeng muhim ustunlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan yangi o'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmoni.

2. «Davlat ishtirokidagi korxonalarni isloh qilishni jadallashtirish hamda davlat aktivlarini xususiylashtirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida»gi 2020 yil 27 oktyabrdagi PF-6096-sonli Farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 08.04.2022 yildagi PF-101-sonli "Tadbirkorlik muhitini yaxshilash va xususiy sektorni rivojlantirish orqali barqaror iqtisodiy o'sish uchun shart-sharoitlar yaratish borasidagi navbatdagi islohotlar to'g'risida"gi Farmoni.

4. www.deponet.uz